

DOSSIER: **VAN WIE IS DE STAD?**

Slimme stad heeft actieve burgers nodig

ANALYSE

De smart city staat in België nog in haar kinderschoenen. De rol die weggelegd wordt voor de inwoners van de slimme stad ligt nog niet vast. Worden we gereduceerd tot wandelende sensoren of zullen we zelf mee vorm geven aan de stad van morgen?

Het concept van de smart city begon ingang te vinden rond 2008, toen voor het eerst meer dan vijftig procent van de wereldbevolking in steden woonde en voor het eerst meer apparaten dan mensen verbonden waren met het internet. Over wat een stad nu juist smart maakt, bestaat veel discussie. In grote lijnen komt het erop neer dat de stad voor diverse kwesties in het publieke domein op ICT gebaseerde oplossingen inzet.

Lisa Develtere

8 september 2016

MO*MEDEWERKERS

[@lisadeveltere](#)

De meeste voorbeelden van smart city-toepassingen vinden we niet toevallig in de drie domeinen die Daniël Termont, burgemeester van Gent, de drie prioriteiten voor elke burgemeester noemt: veiligheid, vuiligheid en verkeer. Zo probeert Barcelona de afvalophaling te optimaliseren door alle afvalcontainers uit te rusten met sensoren die meten hoe vol de container zit. Een softwaretoepassing verzamelt al deze gegevens en stuurt vuilniswagens enkel naar containers die echt moeten worden geleegd.

Gegevens van sensoren, slimme camera's en smartphones kunnen samen een beeld geven waar verkeersopstoppen plaatsvinden en vervolgens de aan het netwerk verbonden verkeerslichten en dynamische verkeersborden aansturen om voor een betere doorstroming van het verkeer te zorgen. Momenteel loopt in Antwerpen een proefproject met slimme verkeerslichten die afhankelijk van de verkeersdrukke op groen of rood springen. Voetgangers die willen oversteken, krijgen niet langer automatisch groen, maar moeten dat aanvragen met een knop.

Shop & Go

Sensoren op parkeerplaatsen kunnen detecteren of de plek al dan niet vrij is. Een app wijst de weg naar de vrije parkeerplaatsen en laat je in sommige gevallen ook betalen. In de Kortrijkse binnenstad werden 232 parkeerplaatsen waar je je auto een halfuur gratis mag achterlaten uitgerust met een dergelijke sensor.

Het project, dat de noemer 'Shop & Go' draagt en al meermaals in de prijzen viel, wil kortparkeren in de binnenstad vereenvoudigen en nutteloos zoekverkeer verminderen. Autobestuurders kunnen via een app in real time de beschikbare plaatsen zien. Parkeerwachters worden automatisch gewaarschuwd wanneer iemand langer dan dertig minuten op een Shop & Go-plaats geparkeerd staat.

De bedrijfswereld neemt op dit ogenblik duidelijk de leiding in het ontwikkelen van slimmestadtoepassingen.

Onder het motto "Meten is weten" proberen sommige slimme steden ook mensenstromen in kaart te brengen. Door sensoren verspreid over de stad, bijvoorbeeld in lantaarnpalen, de signalen van smartphones te laten oppikken kan exact gemeten worden hoe mensen zich door de stad bewegen. Dat levert waardevolle informatie op waar de inrichting van de openbare ruimte op afgestemd kan worden. Bij grote evenementen kan het helpen om

veiligheidsmaatregelen te treffen.

Er valt veel geld te verdienen aan slimmestadtoepassingen. Het Britse Department for Business Innovation & Skills schatte in 2013 in een rapport dat de wereldwijde markt voor smart city-oplossingen en aanverwante diensten tegen 2020 408 miljard dollar zal bedragen. Grote spelers als IBM, Cisco en Siemens spelen daarop in en bieden een reeks producten aan gebaseerd op hun visie over stedelijkheid.

IBM ontwierp voor Rio de Janeiro een stedelijk besturingssysteem. In de controlekamer, uitgerust met een gigantische muur van schermen, worden de beelden van slimme camera's en sensoren door een team van technici in de gaten gehouden. Software-algoritmes helpen mogelijke problemen te detecteren en bijvoorbeeld automatisch hulpdiensten te laten uitrukken.

De bedrijfswereld neemt duidelijk de leiding in het ontwikkelen van slimmestadtoepassingen. Stadsbesturen staan toe dat hun stad een omgeving wordt om te commercialiseren toepassingen te testen. Antwerpen wil zich met het City of Things-project zelfs opwerpen als de grootste proeftuin in Europa en werkt daarvoor samen met onderzoeksinstituut iMinds.

Momenteel worden in de Scheldestad honderden sensoren en draadloze gateways geïnstalleerd die een schat aan informatie zouden moeten opleveren. Met die informatie kunnen ontwikkelaars aan de slag. Mobiele provider Mobile Vikings zal de gebruikers leveren die de producten en diensten zullen testen.

Ideeën crowdsourcen

Naast de veeleer passieve manier waarop burgers gegevens aanleveren, zoals via de signalen die hun gsm's uitzenden, kan de burger in een slimme stad ook actief informatie aandragen. Zo kunnen inwoners van de negentien Brusselse gemeenten via de website of app Fix My Street problemen zoals losliggende stoeptegels, gaten in het wegdek of defecte verkeerslichten melden. De app heeft succes: in 2015 werden meer dan 20.000 problemen gemeld.

Ook voor de organisatie van inspraak in het beleid kan technologie een oplossing bieden. CitizenLab, een jonge Brusselse start-up, ontwikkelde een digitaal platform voor burgerparticipatie op stadsniveau. Stad Hasselt gebruikte CitizenLab om creatieve ideeën voor de vernieuwing van het Kapermolenpark te crowdsourcen. Ook in Geel, Oostende en Aalst lopen participatieprojecten met behulp van CitizenLab.

Steden beschikken over heel wat gegevens die voor de inwoners interessant of nuttig kunnen zijn, neem de locaties van glasbollen of een overzicht van welke banen van welk zwembad beschikbaar zijn voor welke doelgroep. Door zulke gegevens open te stellen voor iedereen, geven steden als Brussel, Gent, Antwerpen en Kortrijk burgers de kans om zelf toepassingen te maken.

CitizenLab is een manier om burgers een actieve rol te laten spelen in het verbeteren van de dienstverlening.

Het idee achter open data is dat de stad niet alles zelf moet bedenken of uitwerken, maar dat bedrijven, creatievelingen en amateurs dat misschien zelfs beter doen. Bovendien is het een manier om burgers een actieve rol te laten spelen in het verbeteren van de dienstverlening.

Ook stedelijke burgerinitiatieven maken gebruik van digitale toepassingen om problemen in kaart te brengen en druk te zetten

op de lokale overheid. Zo ontwierp Vélodossier een website waarop iedereen filmpjes of foto's kan toevoegen van onveilige fietspaden in Brussel. In het kader van het project ADEM in Gent ontwikkelde een groep van twintig vrijwilligers een mobiele fijnstofmeter. Hiermee kan iedereen de fijnstofconcentratie op weg naar het werk of naar school meten. Al die data worden naar een kaart gestuurd waarop de luchtkwaliteit in de hele stad zichtbaar wordt gemaakt.

Van stedelingen wier bewegingen nauwkeurig vastgelegd worden tot burgers die zelf meten om te weten: ze vormen allemaal een onderdeel van de smart city. De ene stad doet meer stappen in de richting van doorgedreven efficiëntie in het verkeer en dienstverlening, terwijl de andere ruimte geeft aan slimme burgers om zelf met ideeën te komen.

*Dit artikel werd geschreven voor **het herfstnummer** van MO*magazine. Voor slechts €20 kan u **hier** een jaarabonnement nemen!*

De slimme steden mogen in België dan nog in hun kinderschoenen staan, nu de richting waarin sommige steden evolueren langzamerhand duidelijk wordt, rijst de vraag: in wat voor stad willen we leven?

MAATSCHAPPIJ ICT TECHNOLOGIE WERELD

MEER UIT HET DOSSIER **VAN WIE IS DE STAD?** ►

DOSSIER | ‘Verstedelijking is niet te stoppen. En het is een prachtige kans op werk, duurzaamheid en menselijke ontwikkeling’

18.10.16 - MO* sprak met Kumaresh Misra, een van de organisatoren van de internationale Habitatconferentie over duurzame steden die op 17 oktober is begonnen in de Ecuadoraanse hoofdstad Quito

DOSSIER | Joan Clos: ‘Rechtvaardige steden zijn ook meer productieve steden’

17.10.16 - Maandag 17 oktober begint in Quito, Ecuador, de Habitat-conferentie over duurzame steden.

DOSSIER | Geen bod op den Oudaan, wel een coöperatief model op de snijlijn tussen publieke en private ruimte

16.10.16 - Er kwam uiteindelijk geen bod van het burgerinitiatief ‘We kopen samen den Oudaan’ op de iconische toren in Antwerpen.

DOSSIER | Mensen maken de stad, niet de planners

14.10.16 - Steden groeien sneller dan de wereldbevolking.

MEEST RECENT VAN **LISA DEVELTERE** ►

Huishoudelijk werk: betere voorwaarden, maar nog steeds geen waardering

20.06.16 - Terwijl we over het algemeen een trend zien naar informalisering en flexibilisering van werk, met afbraak van rechten en verworvenheden tot gevolg, lijkt de sector van het huishoudelijk werk een te

Holebistrijd in Afrika lijkt erg op antiekoloniale strijd

03.05.16 - ‘Er is geen universeel model om LGBT te zijn.

De strijd van Yamina Thabet tegen homofobe wetgeving in Tunesië

22.02.16 - Door een meer dan honderd jaar oud artikel in het strafwetboek is homoseksualiteit in Tunesië vandaag verboden. Yamina Thabet ijvert al jaren voor het schrappen van dit artikel.

Tanzania ziet te weinig terug van zijn tanzaniet

26.09.15 - In de mijnen bij Mererani in het noorden van Tanzania zoeken mijnwerkers koortsachtig naar tanzaniet.